

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Lovafdelingen
Att. Charlotte Lauritsen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, marts 2005

Høring over Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsorfres retsstilling.

Foreningen Joan-Søstrene har ved mail af 11. marts 2005 modtaget ovennævnte betænkning til udtalelse.

Joan-Søstrene er overordnet set enige i mange af de synspunkter, som danner grundlag for Strafferetsplejeudvalgets udkast til lov om ændring af retsplejeloven vedrørende beskikkelse af bistandsadvokat i sager om voldtægt m.v.

Joan-Søstrene har særligt bemærket den forståelse for forurettedes situation, som Strafferetsplejeudvalgets lovudkast er udtryk for, og som også flere steder kommer til direkte udtryk i betænkningen, særligt i kapitel 5.

Vedrørende forslag om bistandsadvokatordningen

Forslaget til affattelse af retsplejelovens § 741a, stk. 2, ser Joan-Søstrene som en direkte konsekvens af, at Strafferetsplejeudvalget har erkendt, at den nuværende bistandsadvokatordning ikke fungerer tilfredsstillende, herunder politiets vejledning til forurettede.

Strafferetsplejeudvalget tiltræder i betænkningen s. 57, at der oftest vil være behov for bistandsadvokat for forurettede i voldtægtssager, og at det kan være uheldigt, hvis forurettede på grund af usikkerhed eller misforståelse af situationen undlader at anmode om beskikkelse af en sådan. Strafferetsplejeudvalget anfører videre i bemærkningerne til lovudkastet s. 90, at hensigten med forslaget er at sikre, at forurettede ikke fravælger bistandsadvokatens tilstedeværelse på grund af "en tilstand af forvirring og manglende overblik".

Men Strafferetsplejeudvalget tager ikke den fulde konsekvens af, at ofret oftest er i en tilstand af forvirring og manglende overblik. Udvalget tager ikke konsekvensen af, at langt hovedparten af ofrene ikke har noget forudgående kendskab til en politiafhøring eller retssystemet i øvrigt. Og udvalget tager heller ikke konsekvensen af, at ofret stadig gerne vil have afhøringen hurtigt overstået, så hun kan komme hjem i bad, skifte tøj, etc. Den fulde konsekvens af forurettedes situation kan efter Joan-Søstrenes opfattelse

alene føre til, at bistandsadvokatorordningen gøres obligatorisk. Hensynet til, at en forurettet ikke påtvinges en uønsket bistandsadvokat må vige for hensynet til, at den forvirrede og kriseramte forurettede ikke påtvinges at skulle tage stilling til sit behov for advokatbistand.

Strafferetsplejeudvalgets forslag skærper kravene til politiets vejledning af forurettede, og vil stille endnu større krav til politiets forståelse for overgrebets karakter og forurettedes situation, end der udvises i dag. I den forbindelse lægger Strafferetsplejeudvalget i betænkningen s. 52 op til en uheldig sontring mellem overfaldsvoldtægter, kontaktvoldtægter og parvoldtægter. Denne sontring kan i værste fald cementere politiets fejlagtige opfattelse af, at en overfaldsvoldtægt er et mere alvorligt overgreb end andre voldtægtsformer. I modsætning hertil er det Joan-Søstrenes erfaring, at kontaktvoldtægter og parvoldtægter kan være endog særdeles voldelige og traumatiserende.

Joan-Søstrene foreslår, at man i forbindelse en eventuel gennemførelse af Strafferetsplejeudvalgets lovudkast følger lovgivers intentioner op med årlige undersøgelser af i hvor mange sager, der beskikkes bistandsadvokat i forbindelse med første afhøring af forurettede.

Joan-Søstrene har tidligere redegjort for, at 80% af de kvinder, der henvendte sig i Joan-Søstrenes rådgivning i 2002 vedrørende politianmeldte voldtægter, ikke havde fået oplysning om, at de havde krav på en bistandsadvokats tilstedeværelse. Over 50% af disse oplyste, at de gerne ville have haft en sådan til stede, hvis de var blevet vejledt herom. Gennemførelse af en bistandsadvokatorordning som foreslået af Strafferetsplejeudvalget, bør derfor medføre en markant stigning i antallet af beskikkelser.

Vedrørende beskrivelse af voldtægtsofre i pressen

Strafferetsplejeudvalget har i betænkningen s. 84, overvejet revision af retsplejelovens § 1017b vedrørende straffen for at omtale en sag om forbrydelser mod kønssædeligheden mv. Strafferetsplejeudvalget lægger i første omgang op til at løse problemet gennem øget opmærksomhed om reglen, blandt andet ved at opfordre anklagemyndigheden og bistandsadvokaterne til ”i det enkelte tilfælde at overveje, om der kan være grundlag for at skride ind”.

Joan-Søstrene håber, at dette vil få den ønskede effekt, men opfordrer i øvrigt til, at lovgiver følger op på, om den øgede opmærksomhed er tilstrækkeligt til at løse dette alvorlige problem. Der bør arbejdes målrettet på at undgå, at voldtægtsofret også fremover skal leve med, at pressen beskriver hende så detaljeret, at hun i hvert fald i sit lokalområde let kan identificeres.

Indkaldelse af forurettede til møder

Ofre for seksuelle overgreb, herunder også personer under 18 år, indkaldes i dag til retsmøder ved brug af en standard vidneindkaldelse. I denne vidneindkaldelse findes blandt andet en vejledning om konsekvenser af udeblivelse – noget som netop denne gruppe vidner i sjælden grad er kendt for – hvorimod der ikke er nogen bemærkninger om f.eks. mulighed for beskikkelse af bistandsadvokat.

Selv med den foreslåede ændring af retsplejelovens bestemmelse om beskikkelse af bistandsadvokat og med en opstramning af politiets vejledning vil det være tiltrængt, om Rigsadvokaten ville opfordre alle politikredse til at benytte en anden – mere vejledende og mindre truende – indkaldelse over for de forurettede i disse sager. Et udkast til en sådan vedlægges til eventuel benyttelse og sendes samtidigt til orientering til politimester Jørn Bro, Glostrup Politi og politiadvokat Michael Jørgensen, Københavns Politi.

Joan-Søstrene kan herudover fuldt ud tilslutte sig lovudkastets øvrige bestemmelser.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene